

Rentestatistik for penge- og realkreditinstitutter

Statistikken indeholder oplysninger om penge- og realkreditinstitutters rentesatser på ud- og indlån med husholdninger mv. og ikke-finansielle selskaber samt pengeinstitutters rentemarginal. Statistikken omfatter rentesatser på såvel eksisterende ud- og indlån (udestående forretninger) som nye ud- og indlånsaftaler indgået i en given måned (nye forretninger). Endvidere omfatter tabeltillægget husholdningers og ikke-finansielle selskabers renteudgifter til penge- og realkreditinstitutter samt ordinære afdrag på realkreditudlånet (sidstnævnte kun kvartalsvis).

Principperne for statistikens opbygning er fastlagt i Den Europæiske Centralbanks forordning (EF) nr. 63/2002 af 20. december 2001 vedrørende statistik over de monetære finansielle institutioners rentesatser på indlån fra og udlån til husholdninger mv. og ikke-finansielle selskaber (ECB/2001/18).

Supplerende 'færdige tabeller'

På www.nationalbanken.dk under Statistik > Hent statistik – Publikationer > Download findes supplerende tabeller, der ikke indgår i tabeltillægget. Disse indeholder rentesatser og forretningsomfang for MFI-sektorens og pengeinstitutternes nye og udestående forretninger med husholdninger og ikke-finansielle selskaber opdelt på instrumenttype og rentebindingsperiode/løbetid.

Dækning

De offentliggjorte rentesatser vedrører alene ud- og indlån med danske resider. Efter Nationalbankens indberetningsvejledninger for betalingsbalancen samt aktiver og passiver over for udlandet omfatter danske resider personer, som er fast bosiddende i Danmark, samt virksomheder og institutioner, som er hjemmehørende her i landet.

Medmindre andet er anført i tabellerne, er der tale om rentesatser for mellemværender i danske kroner.

Kilder

Der indsamles renteoplysninger fra de 30 største pengeinstitutter og alle realkreditinstitutter i Danmark, som er fuldt rapporterende i Balance- og strømstatistik for MFI-sektoren. Rapporteringspopulationen omfatter danske penge- og realkreditinstitutters hovedvirksomhed i Danmark samt her-værende filialer af udenlandske penge- og realkreditinstitutter.

Nye/udestående forretninger

Statistikken indeholder oplysninger om såvel nye som udestående forretninger.

Nye forretninger omfatter ud- og indlånsaftaler indgået i løbet af en given måned. Begrebet dækker over dels nyetablerede forretninger, dels eksisterende forretninger, hvor de hidtil gældende vilkår er ændret efter aftale

med kunden. En renteændring for et ud- eller indlån med variabel rente er ikke en ny forretning, hvis ændringen er i overensstemmelse med den oprindelige aftale.

Definitionen af nye forretninger kan umiddelbart anvendes på pengeinstitutternes virksomhed, hvor bruttosaldoforøgelse og forlængelser af eksisterende ud- og indlån også defineres som nye forretninger. For realkreditinstitutter gælder det, at en renteændring i forbindelse med refinansiering af rentetilpasningslån *ikke* er en ny forretning. Nyetablerede låneaftaler, omlægninger af eksisterende lån til anden kuponrente, løbetid eller valuta, omlægninger mellem fastforrentede lån og lån med rentetilpasning samt skift i rentetilpasningsprofil – dvs. frekvensen for rentetilpasning og andelen af lånet, der er genstand for rentetilpasning – defineres derimod som nye forretninger.

Udestående forretninger omfatter alle eksisterende ud- og indlånsaftaler, som er udestående på opgørelses tidspunktet. For pengeinstitutter opgøres udestående forretninger som et dag-til-dag-gennemsnit af balancen i måneden. For realkreditinstitutter opgøres udestående forretninger som balancen ultimo måneden.

Rentemarginal Rentemarginalen er beregnet på baggrund af de effektive rentesatser for pengeinstitutternes udestående forretninger og er givet ved forskellen mellem rentesatsen på ud- og indlån.

Rentebegreb Medmindre andet er anført, er rentebegrebet den effektive rentesats pro anno, som tager højde for antallet af rentetilskrivninger pr. år.

- effektive rentesatser For *pengeinstitutter* beregnes de effektive rentesatser efter gennemsnitsrenteprincippet – dvs. som månedens renteindtægter (udgifter) i procent pro anno af månedens gennemsnitlige udlån (indlån). Beregningen bygger på det faktiske antal dage i den aktuelle måned (kalenderdage). Ved en månedlig opgørelse beregnes gennemsnitsrenten af udlån som følger, idet der forudsættes kvartalsvis rentetilskrivning af udlån:

$$r_u(m) = \left[\left(1 + \frac{q}{m} * \frac{R_u(m)}{U(m) - N(m)} \right)^{365/q} - 1 \right] * 100$$

hvor $R_u(m)$ = månedens renteindtægter af udlån, $U(m)$ = månedens dag-til-dag-gennemsnit af udestående udlån, $N(m)$ = udlån med nulstillet rente, ultimo måneden, m = antal dage i måneden, og q = antal dage i kvartalet.

Månedens gennemsnitsrentesats på indlån beregnes som følger, idet der forudsættes årlig rentetilskrivning af indlån:

$$r_i(m) = \frac{R_i(m)}{I(m)} * 365/m * 100$$

hvor $R_i(m)$ = månedens renteudgifter af indlån, $I(m)$ = månedens dag-til-dag-gennemsnit af udestående indlån, og m = antal dage i måneden.

Rentesatser på udlån vedr. udestående forretninger opgøres inkl. kassekreditter, mens rentesatser på udlån vedr. over nye forretninger opgøres ekskl. kassekreditter. Rentesatser på indlån vedr. både udestående og nye forretninger opgøres ekskl. puljeordninger, hvor indeståendet er placeret i værdipapirer.

For *realkreditinstitutter* dækker den effektive rentesats over kontantlånsrenten og administrationsbidraget. Kontantlånsrenten omfatter kuponrente og kurstab (kursgevinst) ved udstedelsen af de bagvedliggende obligationer. Beregningen bygger på en forudsætning om, at lånet holdes til udløb, og tager således ikke højde for konverteringsretten.

- samlede låneomkostninger i procent

Både penge- og realkreditinstitutter indberetter et mål for låntagernes samlede låneomkostninger i procent. Der tages udgangspunkt i de årlige omkostninger i procent, hvor disse i henhold til gældende lovgivning allerede beregnes. For øvrige forretninger, hvor låneomkostninger i forbindelse med lånets etablering antages at være begrænsede, anvendes den effektive rentesats.

Renteudgifter

Husholdningers og ikke-finansielle selskabers renteudgifter til penge- og realkreditinstitutterne er estimeret på baggrund af indberettede data. Renteudgifterne er opgjort både for lån optaget i danske kroner og lån optaget i alle valutaer.

Renteudgifterne til *pengeinstitutter* indberettes direkte til rentestatistikken. Populationen omfatter imidlertid kun de 30 største pengeinstitutter, og de indberettede gennemsnitsbalancer på udestående forretninger dækker ca. 80 pct. af udlånet til husholdningerne og ca. 95 pct. af udlånet til ikke-finansielle selskaber (i juni 2006). Der er anvendt en opregningsfaktor til at beregne de totale renteudgifter til pengeinstitutterne, hvor opregningsfaktoren opdateres løbende i takt med ændring i de fuldt rapporterende institutters andel af det samlede udlån.

For *realkreditinstitutter* er renteudgifterne beregnet på baggrund af balancen ultimo måneden (obligationsrestgælden) og de effektive rentesatser (kontantlånsrenten). Da realkreditobligationer typisk udstedes til kurser under pari, vil anvendelsen af denne metode have en tendens til at overestimere de faktisk betalte renteudgifter, da kurstabet indgår i den effektive rentesats, men ikke fraregnes i obligationsrestgælden.

Ordinære afdrag

De ordinære afdrag på realkreditudlånet opgøres i Balance- og strømstatistik for MFI-sektoren på ejendoms-kategorier og dermed ikke på sektorer. Husholdningers og ikke-finansielle selskabers ordinære afdrag er approksimeret ved følgende ejendoms-kategorier:

- Husholdninger mv.: Ejerboliger og fritidshuse samt landbrug
- Ikke-finansielle selskaber: Støttet byggeri, industri, håndværk, forretning og kontor mv.

Opgørelsen på ejendoms kategorier betyder, at de ordinære afdrag underestimeres, således at der kun opnås en dækning på lidt over 90 pct. for begge sektorer.

Sektorfordeling

Sektorfordelingen i statistikken følger retningslinjerne i Det Europæiske Nationalregnskabssystem (ENS95). I statistikken opdeles på følgende sektorer:

- *Ikke-finansielle selskaber*: Selskaber med hovedaktiviteten inden for ikke-finansielle brancher o.l.
- *Finansielle selskaber*: MFler ekskl. Nationalbanken, andre finansielle formidlere, finansielle hjælpeenheder samt forsikrings- og pensions selskaber. MFler ekskl. Nationalbanken dækker over penge- og realkreditinstitutter, andre kreditinstitutter og pengemarkedsforeninger. Andre finansielle formidlere dækker over investeringsforeninger, investerings selskaber, fondsmæglere, som handler for egen regning, finansielle leasing selskaber m.fl. Endelig dækker finansielle hjælpeenheder over den Nordiske Børs, Værdipapircentralen, børsmæglerselskaber, som handler for egen regning o.l.
- *Offentlig forvaltning og service*: Stat, kommuner og sociale kasser og fonde.
- *Husholdninger mv.*: Almindelige husstande, enkeltmandsvirksomheder og non-profit-institutioner rettet mod husholdninger (foreninger, fagforeninger og velgørende fonde). Husholdninger (ekskl. non-profit-institutioner) opdeles endvidere på lønmodtagere, pensionister mv. og personligt ejede virksomheder.

Instrumentfordeling

Rentesatser på udlån til husholdninger mv. opdeles på formål. Udestående forretninger opdeles på udlån til boligformål og udlån ekskl. udlån til boligformål, hvor udlån til boligformål omfatter udlån til køb eller forbedringer af fast ejendom, uanset hvad en eventuel sikkerhed består i. For nye forretninger opdeles udlån ekskl. udlån til boligformål endvidere på forbrugerkredit og andet udlån. Udlån til non-profit-institutioner er medtaget i alle formålskategorier. Alle realkreditlån klassificeres som udlån til boligformål, idet de har pant i fast ejendom.

For udestående forretninger opdeles indlån på indlån på anfordring, indlån med opsigelsesvarsel og tidsindskud. Indlån på anfordring omfatter alle indlån uden fast løbetid, opsigelsesvarsel eller lignende. Indlån med opsigelsesvarsel omfatter indlån, hvor de opsparede midler kun kan hæves med opsigelsesvarslet, fx 3 måneder eller til en fastsat dato hvert år. Tidsindskud omfatter alle indskud, der har fast løbetid ved etableringen, og særlige indlånsformer, fx gevinstopsparing. Nye forretninger omfatter alene tidsindskud.

Løbetidsfordeling

For udestående forretninger opdeles på oprindelig løbetid for både ud- og indlån. Den oprindelige løbetid for et finansielt instrument defineres som tidsrummet fra oprettelsen til det aftalte forfaldstidspunkt. For udlån er der tale om perioden fra optagelsen af et lån, til lånet er tilbagebetalt. I statistikken over nye forretninger opdeles rentesatser for udlån på rentebindingsperiode, mens rentesatser for indlån (tidsindskud) opdeles på oprindelig løbetid. Rentebindingsperiode defineres som den periode efter udlånsaftalens etablering, hvor renten er fast.

Fortolkning	<p>Pengeinstitutternes rentesatser på nye udlån er følsomme over for ændringer i kunde- og produktsammensætningen fra én måned til den næste, idet pengeinstitutterne råder over en række produkter og kundeforhold med forskellig rentesats. Dette gælder ligeledes for de samlede låneomkostninger i procent. I statistikken over udestående forretninger vil rentesatserne vise større stabilitet over for ændringer i kunde- og produktsammensætningen.</p> <p>For realkreditinstitutternes rentesatser kan alene bidraget være kundespecifikt.</p> <p>Rentesatser på udlån afhænger af kreditrisikoen, som især bestemmes af kundens kreditværdighed, lånets løbetid og værdien af eventuel sikkerhedsstillelse. Forskelle i penge- og realkreditinstitutternes rentesatser skal således ses i lyset af, at der ikke nødvendigvis er sikkerhed bag pengeinstitutternes udlån. Forskelle i pengeinstitutternes rentesatser på tværs af sektorer og formål kan – ud over historisk tabsrisiko – ligeledes skyldes forskelle i den bagvedliggende sikkerhed.</p> <p>Forskelle i rentesatser på låneprodukter kan også tilskrives forskelle i transaktionsomfang (-omkostninger).</p> <p>Ved sammenligning af renteudgifterne til penge- og realkreditinstitutter bør man være opmærksom på, at renteudgifterne til pengeinstitutter er de faktisk påløbne renter indberettet direkte til rentestatistikken, mens renteudgifterne til realkreditinstitutter er estimeret.</p> <p>Endvidere er der en del sæsonvariation i data for husholdningers og ikke-finansielle selskabers kvartalsvise afdrag på realkreditudlån, da de største afdrag på realkreditudlån til fx landbrug og erhverv betales i juni og december (da nogle lån kun har én eller to terminer).</p>
Data før januar 2003	<p>Den oprindelige statistik fra 2002, der ligger til grund for offentliggørelsen af pengeinstitutternes rentesatser for 2002, hed FISIM.</p> <p>Oplysninger om pengeinstitutternes rentesatser før 2002 findes i Finanstilsynets gennemsnitsrentestatistik (kan findes på Nationalbankens websted: http://www.nationalbanken.dk/C1256BE2005737D3/side//C44DFA84EFAA9E71C1256CEC004F180B/\$file/web_feb03.pdf). Det bemærkes dog, at der er metodeforskelle mellem FISIM-statistikken og Finanstilsynets gennemsnitsrentestatistik, som giver anledning til databrud. Databrudet vedrører primært sektorafgrænsningen.</p>
Revision	<p>Statistikken revideres i henhold til "Nationalbankens revisionspolitik for finansiel statistik". Revisionstidspunkter og -perioder for de enkelte statistikker fremgår af "Nationalbankens revisionscyklus for finansiel statistik". Begge dokumenter findes på Nationalbankens websted under Statistik – Revisionspolitik.</p>
Signaturforklaring	<p>Som følge af afrundinger kan der være mindre forskelle mellem summen af</p>

de enkelte tal og de anførte totalbeløb.

- Tal kan efter sagens natur ikke forekomme.
- ... Tal foreligger ikke.